

**UCHWAŁA NR LVII/435/2023
RADY MIEJSKIEJ W JAWORZE**

z dnia 30 listopada 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata
2024-2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz.40) i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz.U. z 2023 r., poz. 1426) Rada Miejska w Jaworze uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2024-2026, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jawora.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Jaworze

Daniel Iwański

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2024-2026 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Podstawy prawne.....	6
III. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Jawor.....	7
3.1 Sytuacja demograficzna Gminy Jawor w kontekście świadczeń z pomocy społecznej..	7
3.2 Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2020-2022.....	14
3.3 Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor w latach 2020-2022.....	17
3.4 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	19
3.5 Przemoc w rodzinie i uzależnienia.....	23
IV. Zasoby.....	28
V. Adresaci.....	30
VI. Cele główne i szczegółowe.....	31
VII. Zadania i realizatorzy.....	31
VIII. Finansowanie i monitoring.....	35

I. Wprowadzenie

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę, jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. W obszernej literaturze przedmiotu spotyka się różnorodne definicje rodziny, zwracające uwagę na wzajemne relacje zachodzące między jej członkami oraz podkreślające fakt, że rodzina zapewnia ciągłość biologiczną i kulturową społeczeństwa. Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest ona naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, nazywanej podstawową komórką społeczną, na której opiera się społeczeństwo, składające się z rodziców oraz dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko, kształtując poprzez swoje funkcje jego osobowość. Rodzina ma wpływ na socjalizację dzieci poprzez nieświadome przekazywanie wiedzy, kultury, wzorców zachowań, poglądów oraz stylu życia. W socjologicznych definicjach rodziny najczęściej podkreśla się zadania, jakie ma ona spełniać. Do głównych funkcji rodziny, które wymienia W. Okoń należą:

1. Prokreacyjna – wynikająca z dążenia człowieka zaspokojenia popędu płciowego i posiadania potomstwa będące motywacją zawierania małżeństwa i tworzenia rodziny;
2. Wychowawcza - konsekwencja funkcji prokreacyjnej- udział rodziny w socjalizacji dziecka we wszystkich jej fazach: od wczesnej opieki do usamodzielnienia się, zapewnienia dzieciom odpowiedniego startu życiowego;
3. Gospodarcza - od niej zależy spełnienie dwóch poprzednich funkcji – prowadzenie gospodarstwa domowego zaspokajającego potrzeby materialne członków rodziny;
4. Sprawowanie pieczy - nad życiem członków, ich zachowaniem, kulturą, zdrowiem, trudnościami żywymi.¹

Rodzina, która wypełnia te funkcje w sposób prawidłowy, zapewniając dzieciom poczucie bezpieczeństwa i dając im możliwość prawidłowego rozwoju, pozytywnie wpływa na pełnienie ról społecznych w przyszłości. W przypadku, kiedy funkcje, jakie ma za zadanie

---

1

Okoń. W.: Nowy słownik pedagogiczny, Warszawa 1996

pełnić rodzina są pełnione w sposób nieprawidłowy pojawiają się liczne dysfunkcje, mające ogromny wpływ na życie poszczególnych jej członków.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których można wymienić różnorodne zjawiska patologiczne. Zjawiska patologiczne to zjawiska społeczne, które są niezgodne z wzorami zachowań lub postaw zawartymi w obowiązujących normach danej społeczności. Zjawiska te nasilają się i jest ich coraz więcej i mają zakłócający wpływ na społeczeństwo. Rodzina dotknięta takim zjawiskiem wymaga pomocy z zewnątrz, gdyż często sama nie jest w stanie przezwyciężyć swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowej. Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności alkoholizm, narkomanię, hazard, przemoc. Z pojęciem patologii społecznej ściśle związana jest kwestia demoralizacji, czyli zachowania ignorującego wszelkie istniejące normy oraz wynikające z nich wzory zachowań, czego konsekwencją jest szkoda dla innych ludzi. Demoralizacja małoletnich, a także problemy z niedostosowaniem społecznym dzieci jest zjawiskiem coraz częstszym w rodzinach, które borykają się z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą. Występowanie tych patologicznych zjawisk jest często powiązane z ubóstwem lub długotrwałym bezrobociem. Rodzina dysfunkcyjna wymaga stałego wsparcia oraz monitorowania przez pracowników instytucji do tego stworzonych, to jest pracowników socjalnych, asystentów rodzin, kuratorów sądowych, policji, pedagogów szkolnych, przedstawicieli służb zdrowia oraz innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny, dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Osłabienie rodziny zarówno w sferze materialno-bytowej, jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony państwa. Wszelkie działania podejmowane dla dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami osób. W związku z tym Gmina Jawor od lat prowadzi działania pomocowe dla rodzin z dysfunkcjami.

W ostatnich latach zauważalny jest spadek liczby rodzin, których przyczyną kryzysu jest ubóstwo, co wiąże się wprowadzeniem ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j.Dz. U. z 2023 r. poz. 810) , a także ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j.Dz. U. z 2023r. poz. 1923), dzięki którym poszerzyły się instrumenty pomocy na rzecz rodziny. Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej podkreśla spadek poziomu ubóstwa, zwłaszcza wśród rodzin z dziećmi. Z badań na przestrzeni lat od wprowadzenia pomocy w formie świadczenia wychowawczego „500+”

wynika, że w wielu gospodarstwach domowych nastąpiła poprawa sytuacji finansowej. Ustawa „Za życiem” natomiast obejmuje kompleksowe rozwiązania w obszarach dotyczących wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomagania dziecka niepełnosprawnego i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych, wsparcia mieszkaniowego, a także koordynacji wsparcia, poradnictwa i informacji.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2024 – 2026 został opracowany na podstawie art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 1426), w związku z tym, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze jest realizatorem zadań należących do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań w tym zakresie jest praca z całą rodziną, w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Program ten wyznacza zespół planowanych działań, mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji rodzicielskich. Określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze, jak i działania profilaktyczne oraz upowszechniające działania prorodzinne. Wspieranie rodziny jest jednym z elementów programu, który poprzez swoje działania powinien doprowadzić do prawidłowego jej funkcjonowania, w szczególności dzięki systematycznej, planowej pracy z rodziną.

II. Podstawy prawne

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jawor na lata 2024-2026 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm)
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2023 poz. 735 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu i alkoholizmowi (Dz. U. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810 ze zm.)
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023r. poz. 1923 ze zm.)

III. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Jawor

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji społecznej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Wiedza, której dostarcza diagnoza pozwala na adekwatne do rzeczywistości planowanie i realizację działań oraz optymalne i efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów. Jej jakość zatem jest istotna z perspektywy planowania trafnych i adekwatnych do rzeczywistości działań.

Przedstawiona diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej została oparta na danych statystycznych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta w Jaworze, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze, Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze oraz Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaworze.

3.1. Sytuacja demograficzna Gminy Jawor w kontekście świadczeń z pomocy społecznej

Gmina Miejska Jawor leży w południowo-zachodniej Polsce w powiecie jaworskim, województwie dolnośląskim. Położenie geograficzne miasta wyznaczają współrzędne 16°11' E i 51°03' N. Miasto położone jest na Nizinie Śląsko-Łużyckiej nad rzeką Nysą Szaloną, prawobrzeżnym dopływem Kaczawy. Gminę Jawor w 2020 roku zamieszkiwało 21.652 ludzi, z czego 11383 stanowiły kobiety, co stanowi 52% całej populacji. Żywych urodzeń było 188, natomiast zgonów 332. Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów daje wartość ujemną przyrostu naturalnego (-147), w związku z tym w 2020 r. mamy do czynienia z ubytkiem naturalnym na terenie Gminy Jawor. Dla porównania w 2021r. liczba ludności na terenie Gminy wynosiła 21.207, z czego liczba kobiet wynosiła 11.158, co daje również 52% populacji, w tym -161 przyrost naturalny. W 2022 roku liczba ludności wyniosła 20711 osoby, z czego kobiety to ponad połowa populacji osób mieszkających w Jaworze tj. 10.917 – 52%, natomiast liczna urodzeń wyniosła 122, natomiast zgonów 294, co nadal daje ujemny wynik przyrostu naturalnego -172 (najwyższy wynik ujemny spośród lat 2020-2022).

Dane te również wskazują na ubytek ludności, który jest konsekwencją jej migracji na pobyt stały, a także tendencji do starzenia się społeczeństwa. Zjawisko migracji ludności wynika też z postępującego kierunku przemieszczeń ludności z miast na wieś, najczęściej do gmin podmiejskich skupionych wokół dużych miast lub do dużych skupisk miejskich najczęściej w poszukiwaniu pracy. Tendencja spadku liczby urodzeń dzieci jest ogólnopolska. Po pierwsze, jest mniej kobiet, które mogą urodzić dzieci. Kobiet w wieku 20–39 lat jest

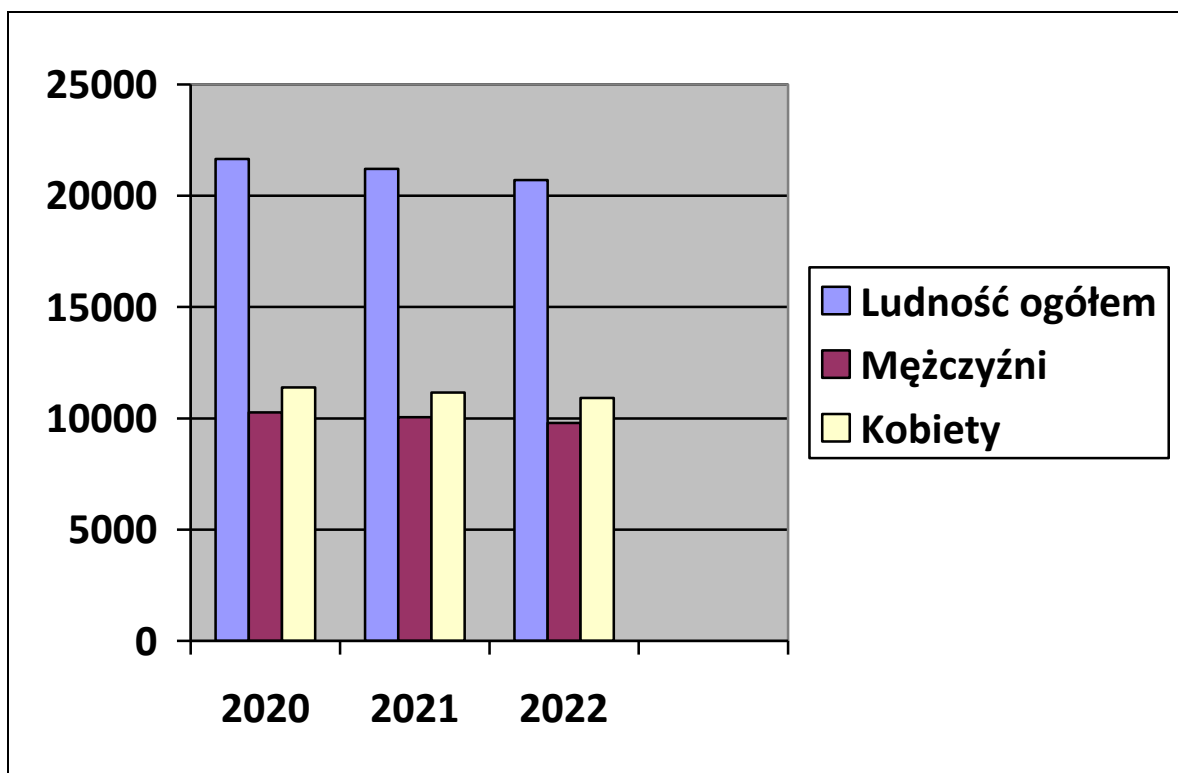
około 4,8 mln, ale jeszcze 20 lat temu było to 5,5 mln. Natomiast dziewczynek w wieku od 0 do 19 lat jest w tej chwili 3,7 mln, czyli za 20 lat będziemy mieli jeszcze mniej kobiet, które mogą urodzić dziecko. Liczba kobiet w wieku rozrodczym spadła o około 1/3. Drugim czynnikiem jest spadek średniej liczby dzieci, którą urodzi kobieta w ciągu swojego życia.²

Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Jaworze na przestrzeni ostatnich lat, tj. 2020- 2022r. widoczne jest sukcesywne zmniejszanie się liczby ludności w Gminie Jawor.

Tabela nr 1- Liczba ludności Gminy Jawor w latach 2020 - 2022

Rok	2020	2021	2022
Ludność ogółem	21 652	21 207	20 711

Wykres 1 - Liczba ludności Gminy Jawor w latach 2020r.- 2022r.

² <https://samorząd.infor.pl/wiadomosci/6303333,dlaczego-w-polsce-rodzi-sie-mniej-dzieci-305-tys-urodzen-w-2022-roku-386-tys-w-2012-r-515-tys-w-1992-r.html>

Charakteryzując sytuację demograficzną w Gminie Jawor, należy się jej przyjrzeć w kontekście wsparcia, jaką objął jej ludność Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze.

Tabela nr 2 - Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w latach 2020-2022r.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS (w tym osoby w rodzinie)	628 (1012)	578 (929)	603 (995)

Liczba osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworze w 2020r. stanowiła 4,5%, w 2021r. 4,1%, natomiast w 2022 r. 4,7% całej populacji Gminy Jawor. Z analizy danych ośrodka wynika, że rodziny objęte pomocą MOPS dość często przejawiają trudności w zakresie zaradności życiowej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, uzależnienia, bezrobocie, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, roszczeniową postawą, problemami we współżyciu z ludźmi, niezaradnością prowadzenia gospodarstwa domowego, nieumiejętnością gospodarowania budżetem domowym. Istotną rolę w niwelowaniu przyczyn tych dysfunkcji i jej skutków, zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym, rzeczowym lub żywieniowym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze udziela pomocy finansowej i w naturze na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z następujących przyczyn:

Tabela nr 3- Przyczyny zgłoszenia do MOPS w Jaworze w 2020-2022

Przyczyna zgłoszenia	Liczba rodzin w 2020	Liczba rodzin w 2021	Liczba rodzin w 2022
Ubóstwo	222	199	255
Potrzeba ochrony macierzyństwa	20	33	28
Wielodzietność	15	23	21
Bezrobocie	159	191	199

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	32	44	45
Przemoc w rodzinie	1	4	4
Alkoholizm	75	54	64
Narkomania	11	10	19

Powyższe dane wskazują, że kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającym powodem jest bezrobocie i alkoholizm. Rośnie bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a co za tym idzie będzie wzrastać zapotrzebowanie na pracę socjalną w środowisku i wsparcie asystentów rodziny w rodzinach zagrożonych.

Osoby, które ze względu na niski poziom dochodów, nie są w stanie opłacać czynszu (bądź innych kosztów utrzymania mieszkania) mogą podjąć starania o uzyskanie specjalnej pomocy finansowej w formie dodatku mieszkaniowego i energetycznego. Oprócz tych form pomocy, oferowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszkańcy Gminy Jawor korzystali ze stypendiów szkolnych, które stanowi wsparcie dla zabezpieczenia potrzeb dzieci.

Tabela nr 4- Przyznane dodatki energetyczne, mieszkaniowe i stypendia w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Dodatek mieszkaniowy	363	321	372
Dodatek energetyczny	129	97	brak
Stypendium	35	39	46

Istnieją również inne formy wsparcia finansowego dla rodzin. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, iż osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łóżenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych, z której korzystali ludzie zamieszkujący Gminę Jawor. W/w świadczenia mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Tabela nr 5- Świadczenia rodzinne i alimentacyjne (liczba świadczeń) – okres 2020-2022r.

Rodzaj świadczenia	2020	2021	2022
Fundusz alimentacyjny	1915	1851	1496
Zasilek rodzinny	6591	5459	4744
Dodatki do zasiłku rodzinnego	2834	2393	2205
Jednorazowy dodatek z tyt. urodzenia się dziecka	58	37	43
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka „becikowe”	99	94	64
Jednorazowe świadczenie z tyt. urodzenia dziecka niepełnosprawnego 4 tys. zł.	3	1	1
Świadczenie pielęgnacyjne	810	889	862
Składki zdrowotne	392	378	370

Świadczenia rodzinne stanowią znaczną pomoc dla rodzin - szczególnie tych w gorszej sytuacji materialnej. Ta forma pomocy stosowana przez państwo jest także istotna dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych, dla których każda forma pomocy, nie tylko pieniężna, stanowi dodatkowe wsparcie w funkcji wychowawczej i opiekuńczej rodziny.

Innym przykładem wsparcia państwa w zakresie wychowywania dzieci jest świadczenie pieniężne „500+”. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w Programie „Rodzina 500+”, od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę. Otrzymują je również wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, co również przyczyniło się efektywniejszego zaspakajania ich potrzeb, takich jak rozwijanie zainteresowań, uczestnictwa w wycieczkach itd. W 2022 roku nastąpiła zmiana wypłacającego świadczenie z gminy na Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

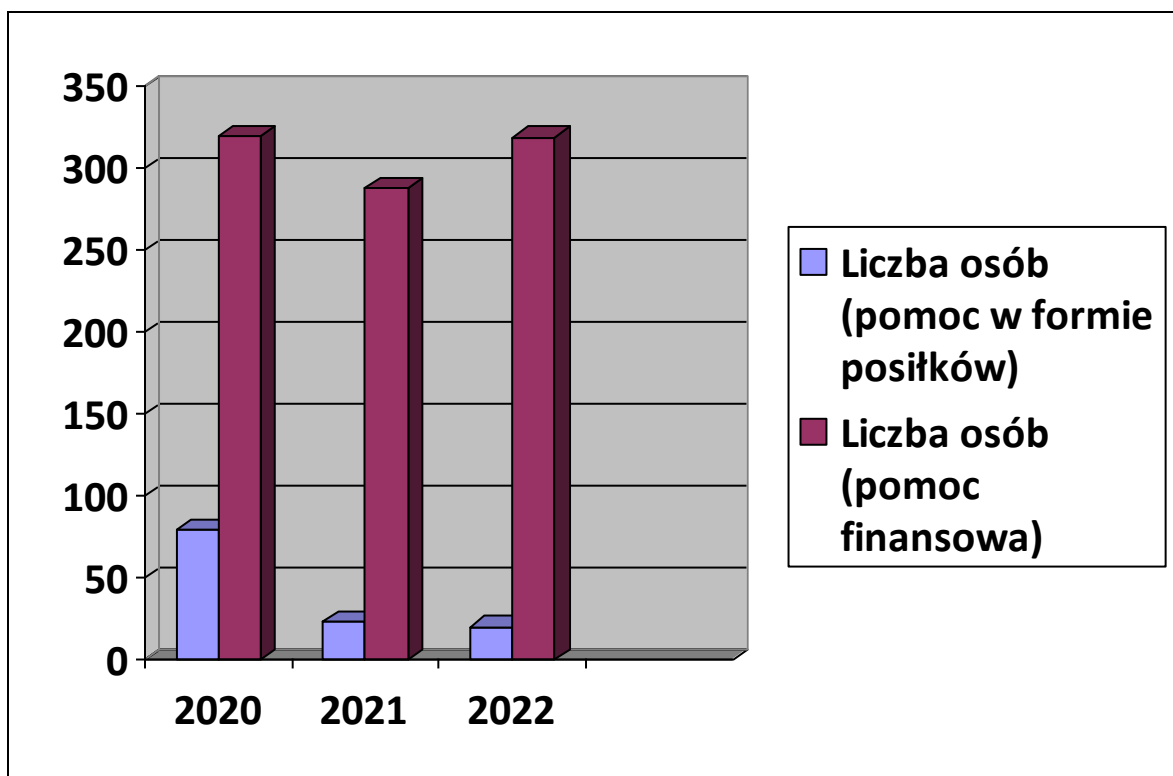
Dane liczbowe dotyczące rodzin, które skorzystały ze wsparcia w tej formie przedstawia tabela poniżej. Analizując średnią miesięczną liczbę rodzin, które skorzystały z programu widoczny jest 38% wzrost pomiędzy rokiem 2018 a 2019. Ma to związek ze zmianą przepisów od 01.07.2019r.

Tabela nr 6 – Program „500+” w latach 2020- 2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci, rodzin które skorzystały z „500+” (średnia miesięczna)	2155	2227 rodziny	-2013 rodzin (informacja z UM) -3,5 tysiąca dzieci na które wypłacono 500+ informacje z ZUSu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze obejmuje pomocą i wsparciem rodziny dotknięte problemem ubóstwa, a także w trudniejszej sytuacji finansowej, realizując rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2020 r. z pomocy w formie dożywiania skorzystało 320 osób (252 rodziny), z czego 79 osób (147 osób w rodzinach) skorzystało z posiłku. W 2021 roku z pomocy w formie dożywiania skorzystało 288 rodzin, natomiast z pomocy w formie posiłku 23 osoby (20 rodzin). Z kolei w 2022 roku świadczeniobiorcami dożywiania było 319 rodzin oraz pomocy w formie posiłku 20 rodzin (26 osób w rodzinach). Na przestrzeni 3 lat jedynie w 2021 r. korzystało mniej osób, w pozostałych latach utrzymuje się poziom osób korzystających ze świadczeń na dożywianie.

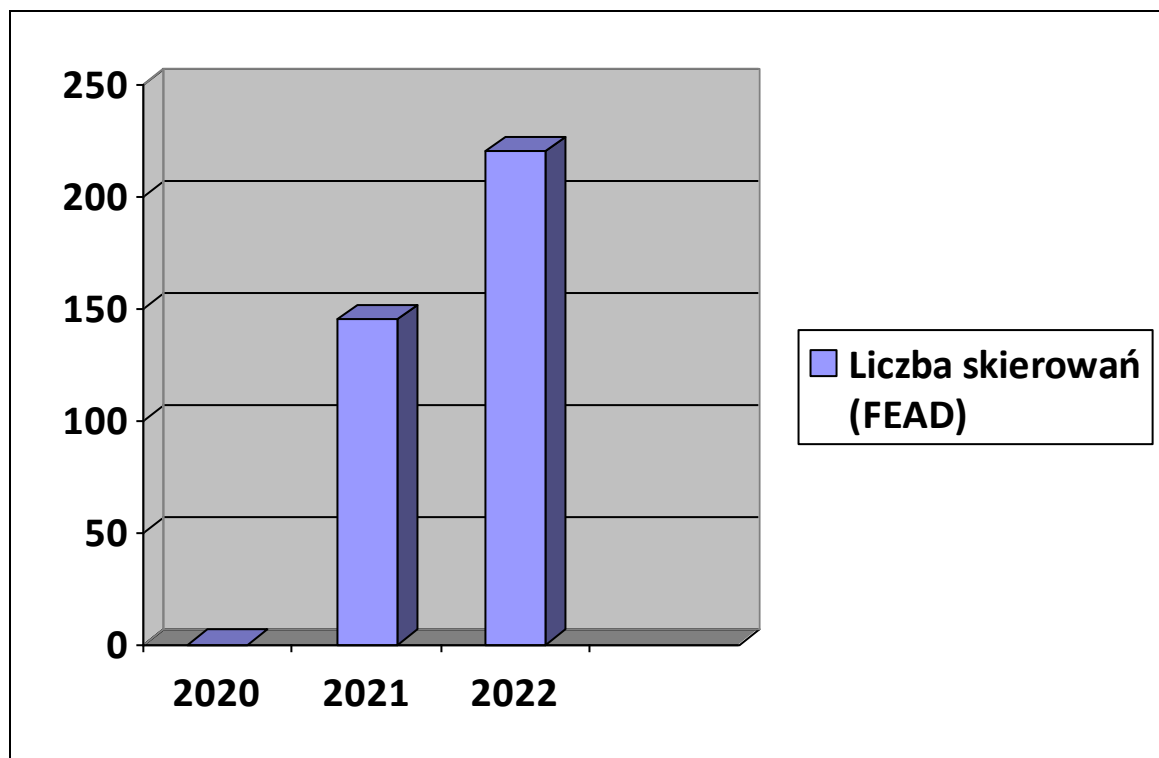
Wykres 2- Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 r. – okres 2020-2022 r.

W grudniu 2022r, Komisja Europejska wydała decyzję zatwierdzającą Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027, który jest wdrażany w Polsce z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus do końca 2029 r. Do pomocy żywnościowej w ramach FEPŻ uprawnia dochód nieprzekraczający 235% (od 15.05.2023r.) kryterium dochodowego określonego w art.8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz przynajmniej jedna z przesłanek trudnej sytuacji życiowej, a których mowa w art. 7 wyżej powołanej ustawy. Przed 15 majem 2023 osoby korzystające obowiązywało 200 % kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej.

W 2021r. wydano 145 skierowań. W 2022 nastąpił znaczny wzrost i wydano 220 skierowań (w tym 69 skierowań dla obywateli Ukrainy) do organizacji partnerskiej wydającej żywność.

Wykres 3- Liczba skierowań do Banku Żywności w okresie 2020-2022 r.

3.2. Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2020-2022 r.

Jednym z niezwykle ważnych obszarów działania polityki społecznej jest zwalczanie negatywnych skutków bezrobocia. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). W Polsce, w sensie prawnym, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym powiatowym urzędzie pracy, jeżeli:

- ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna 65 lat,
- nie nabyła prawa do emerytury, renty inwalidzkiej,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni pow. 2 ha przeliczeniowych,

- nie jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia nawet w połowie wymiaru czasu pracy,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną i nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia,
- nie pobiera zasiłku stałego lub renty socjalnej.

Z analizy danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze ³ wynika, iż szacunkowa liczba osób bezrobotnych w Gminie Jawor w latach 2020- 2022 spadła. Ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2020r. stanowiła 2,9 % ludności Gminy Jawor, natomiast w 2021- 2,6 % i w 2022 r – 2,5 %. Szacunkowa stopa bezrobocia w Jaworze kształtuje się w 2020 roku na poziomie 8,7 % (województwo dolnośląskie 5,6%, Polska 6,3%)⁴, w 2021 r. – 8,4% (województwo dolnośląskie 4,9 %, Polska 5,8 %), a w 2022 – 10,6 % (województwo dolnośląskie 4,5%, Polska 5,2%). Mimo spadającej liczby zarejestrowanych bezrobotnych bezrobocie nie maleje z uwagi na odpływ ludności z Jawora (przez 3 lata ubyło 941 osób z Jawora).

Tabela nr 7 - Bezrobocie w Gminie Jawor w latach 2020- 2022r.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Ogółem	633	553	535
Mężczyźni	289	250	249
Kobiety	344	303	286
Niepełnosprawni	40	53	66
Długotrwale bezrobotni	302	289	253
Poszukujący pracy	24	26	20
Z prawem do zasiłku	129	108	103
Dodatek aktywizacyjny	81	77	77
Stypendium szkoleniowe lub stażowe	87	123	143
Dofinansowanie na podjęcie działalności gospodarczej	33	23	24
Liczba osób ogółem, które skorzystały z innych form	169	195	148

³ <https://jawor.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy/statystyki>

⁴ <https://www.polskawliczbach.pl/Jawor#rynek-pracy>

podnoszenia kwalifikacji, tj. sfinansowania kosztów kształcenia ustawicznego ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, w tym:	26	31	16
-liczba pracodawców	143	164	132
-liczba pracowników			
Prace interwencyjne	29	40	43
Staże	72	84	97
Roboty publiczne	0	0	0
Szkolenia, kursy	15	39	46
Liczba spółdzielni socjalnych	0	0	0
Liczba krajowych ofert pracy zgłoszonych do Urzędu Pracy ogółem, w tym:	1013	810	888
Liczba ofert zatrudnienia w Jaworze	191	199	191
Liczba zagranicznych ofert pracy zgłoszonych do Urzędu Pracy w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES	189	377	581
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	1	17	15
Liczba przyznanych bonów na zasiedlenie	5	1	2

Z powyższych danych wynika, że zwiększa się inicjatywa ludzi do podjęcia zatrudnienia, a także aktywizacja zawodowa społeczeństwa, co jest widoczne w liczbie osób uczestniczących w kursach i szkoleniach oraz liczby osób, które otrzymały dofinansowanie na otwarcie własnej działalności gospodarczej.

Dla osób, które nie mogą się zarejestrować jako bezrobotni istnieje możliwość rejestracji jako osoby poszukującej pracy. Takie osoby najczęściej korzystają z ofert zatrudnienia dostępnych na lokalnym rynku pracy, niektórzy poszukują pracy na własną rękę.

Z danych uzyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy w Jaworze wynika, że maleje również liczba ofert pracy w kraju (różnica pomiędzy 2020 r. a 2021 r. jest 203 oferty, w 2022 wzrosło o 78 ofert). Zjawisko malejącej liczby ofert może się wiązać z tym, że firmy we własnym zakresie lub poprzez agencje pracy organizują rekrutacje, a także ludzie podejmują pracę w ramach umowy zlecenia, zatrudnienie poza granicami kraju, bądź też pracę dorywcza lub bez umowy (tzw. „na czarno”). Takie dane nie istnieją w ewidencji PUP. W Gminie Jawor istnieje również zjawisko „ukrytego bezrobocia”, czyli sytuacji, w której ludzie są bierni zawodowo, jednak nie są ujęci w ewidencji osób bezrobotnych. Często dotyczy to dłużników alimentacyjnych, którzy nie chcą podjąć zatrudnienia w obawie przed zajęciem wynagrodzenia przez komornika bądź też pracują dorywczo.

W ostatnich latach rynek pracy na terenie Gminy Jawor znacząco się poszerzył. Bardzo duży wpływ ma na to otwarcie w 2019r. pierwszej w Polsce fabryki silników i baterii elektrycznych Mercedes-Benz, która w 2023 r zatrudnia już 1300 osób. Ponadto w fabryce mają być produkowane duże, elektryczne samochody dostawcze oparte na architekturze VAN, co da kolejne zatrudnienie mieszkańcom Jawora.

Jaworska fabryka inicjuje zmiany w obszarach kluczowych dla poziomu życia mieszkańców. Przykładem mogą być zmiany w lokalnej edukacji- młodzież uczy się w klasie patronackiej Mercedesa w Powiatowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworze.

3.3 Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor w latach 2020-2022

Diagnostując sytuację demograficzną i społeczną w Gminie Jawor, należy przyjrzeć się infrastrukturze społecznej, która odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu społeczności lokalnych i ma istotny wpływ na zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Jest to zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Obraz infrastruktury społecznej w Gminie Jawor został przedstawiony w tabeli, znajdującej się poniżej:

Tabela nr 8 – Infrastruktura społeczna w Gminie Jawor w latach 2020-2022 r.

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba mieszkań w zasobach Gminy	1504	1459	1425

Liczba przyznawanych lokali	32	40	53
Liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne	51	48	48
Liczba osób oczekujących na mieszkanie do remontu	74	79	78
Liczba przyznanych mieszkań do remontu	11	25	32
Liczba mieszkań chronionych	0	1(MOPS)	1(MOPS)
Liczba oczekujących dzieci na miejsce w żłobku	0	0	0
Liczba dzieci w żłobkach	150	137	140
Liczba dzieci w przedszkolach	625	608	653
Liczba dzieci oczekujących na miejsce w przedszkolu	0	0	0
Liczba szkół podstawowych	4	4	4
Liczba uczniów szkołach podstawowych	1620	1605	1659
Liczba świetlic dla dzieci i klubów dla młodzieży – świetlice szkolne	4	4	4
Liczba bibliotek w Gminie	1	1	1
Liczba domów kultury			
Liczba obiektów sportowych (boisk, hal, pływalni)	5	5	5
Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej na terenie Gminy	3	3	3

Powyższe dane wskazują, iż Gmina Jawor zmagą się z problemem zapewnienia mieszkań komunalnych oraz mieszkań do remontu, oczekujących na nie mieszkańcom. Tendencja ta utrzymuje się od lat. Liczba mieszkań komunalnych spada, natomiast liczba osób, które ubiegają się o prawo do umowy najmu takich lokali rośnie. Zmniejsza się również ilość przyznawanych lokali.

Zgodnie z analiza w stosunku do lat ubiegłym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowę regulującą kwestię możliwości umieszczania osób potrzebujących pomocy

posiadających ostatni meldunek na terenie Gminy Jawor w mieszkaniu chronionym prowadzonym przez fundację Radugę. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Ponadto w Gminie Jawor nadal istnieje zapotrzebowanie na budowę mieszkań. W ramach porozumienia pomiędzy Burmistrza Miasta Jawora oraz Prezesa Spółdzielni Mieszkaniowej powstał budynek wielorodzinny, w którym znajduje się sześćdziesiąt lokali mieszkalnych. Ponadto prywatne firmy budują osiedla na terenie Jawora, w części już zasiedlone.

W skład infrastruktury społecznej w Gminie Jawor wchodzi placówki oświatowe. Dane Urzędu Miasta wskazują, iż ilość przedszkoli i żłobków jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy Jawor, ponieważ nie ma kolejki dzieci oczekujących na miejsca. Jednak jak wynika z danych Raportu Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 r. brakuje miejsc w żłobkach (39) w stosunku do ilości dzieci i ilości żłobków w gminie.

3.4. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Niezaspokojone potrzeby w rodzinie, przebywanie w stanie deprivacji tych potrzeb, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzą do wielu niekorzystnych sytuacji, rzutujących na funkcjonowanie dziecka i jego rodziców. Ponadto mogą spowodować konieczność zabezpieczenia małoletnich i umieszczenie ich poza rodziną biologiczną, tj. skierowania do pieczy zastępczej. W celu zapobiegania tym sytuacjom, oprócz wsparcia finansowego i rzeczowego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze przyznaje pomoc w formie wsparcia asystenta, która ma za zadanie usprawnienie funkcjonowania rodziny i prawidłowego wypełniania przez nią ról społecznych. W przypadku skierowania dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub rodziny zastępczej, działania asystenta rodziny są ukierunkowane na powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Realizując zadania określone w ustawie z dnia 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze zatrudnia dwóch asystentów rodziny, którzy wykonują swoje zadania w miejscu zamieszkania wspieranych rodzin oraz w siedzibie Ośrodka. W 2020 roku asystenci rodzin współpracowali z 33 rodzinami. Asystenci rodzin w 2020 roku podjęli współpracę z 3 nowymi rodzinami.

Zakończono współpracę z 6 rodzinami, z różnych powodów, w tym z uwagi na brak współpracy lub ze względu na osiągnięcie celów.

Dla porównania wsparciem asystenta rodziny w 2021r. było objętych 29 rodzin, z czego 11 stanowiły nowe środowiska. Współpracę zakończono z 10 rodzinami z różnych przyczyn, w tym z 5 ze względu na osiągnięcie celów, 3 ze względu na brak współpracy, 1 ze względu na brak efektów oraz 1 z uwagi na zmianę metod pracy. Monitorowano rodziny, z którymi zakończono już współpracę.

W 2022 roku 18 rodzin korzystało ze wsparcia asystenta rodziny, w tym 17 było zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny. Przeprowadzono 9 wywiadów z nowymi rodzinami przeżywającymi trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zespół Pracy Socjalnej prowadzi stały lub okresowy monitoring u rodzin wymagających wsparcia. W 2020r. roku monitoringiem objętych było około 40, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. Liczba ta wzrosła, ponieważ w 2021r. wynosiła 44 rodziny, natomiast w 2022r. zmalała – 33 rodziny.

Kiedy, pomimo wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego i innych instytucji powołanych do pracy na rzecz rodzin, wyczerpano wszystkie formy pomocy rodzicom dziecka zawarte w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i dobro małoletniego/ małoletnich jest zagrożone, Sąd Rejonowy może wydać postanowienie o ograniczeniu bądź pozbawieniu władzy rodzicielskiej, na podstawie którego małoletni są kierowani do rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej (forma rodzinna ma pierwszeństwo). Dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej do momentu, kiedy w jego domu rodzinnym zaistnieją warunki umożliwiające prawidłową opiekę i wychowywanie. W momencie przekazania dzieci poza rodzinę naturalną asystenci rodziny i koordynator pieczy zastępczej podejmują działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego przy współpracy rodzin biologicznych.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze wynika, iż liczba dzieci w pieczy zastępczej (instytucjonalnej i rodzinnej) utrzymuje się od lat na podobnym poziomie (w 2021 r. nastąpił wzrost z 88 do 97 dzieci).

Na terenie Gminy Jawor działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, to jest Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaworowy Start”, a także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego, prowadzona przez Stowarzyszenie Dom Dzieciom w

Kaczorowie. Stowarzyszenie prowadzi również inne placówki, do których kierowane są dzieci zarówno z Gminy Jawor, powiatu jaworskiego i innych powiatów. Są to Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” w Kaczorowie, a także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego w Nowych Rochowicach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze koordynuje nie tylko działanie placówek, ale także funkcjonowanie rodzin zastępczych- spokrewnionych i niespokrewnionych. Na przestrzeni ostatnich lat nie zmieniły się też proporcje pomiędzy poszczególnymi formami rodzinnej pieczy zastępczej – nadal najwięcej dzieci przebywa w spokrewnionych rodzinach zastępczych (których jest najwięcej w Gminie Jawor). Jest to dominująca forma pieczy zastępczej (w 2022 r. 57 % dzieci z ogólnej liczby przebywających w pieczy zastępczej przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych).

Nadal niewielka jest skala powrotów do rodziny naturalnej, ponieważ do rodziców biologicznych z rodzin zastępczych w 2020r. wróciło 9 dzieci, w 2021r. 4, a w 2022r. 6 dzieci.

Najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci poza rodziną naturalną są uzależnienia, co czasami jest w korelacji ze złymi warunkami mieszkaniowymi, a także bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Inną z przyczyn jest przemoc w rodzinie, także przemoc wynikająca z zaniedbania małoletnich. Znacznie rzadziej też występuje pólsieroctwo, bądź sieroctwo, a także długotrwała choroba lub niepełnosprawność opiekuna jako przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej.

Tabela nr 9 - Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dotyczące instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Jawor w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	88	97	94
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	58	61	60
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	52	55	54
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	6	6	6
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych	0	0	0
Liczba dzieci w placówkach	30	36	34

Liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych	9	4	6
Liczba dzieci usamodzielnionych	4	4	6
Liczba dzieci, którym została udzielona pomoc na zagospodarowanie	5	1	3
Liczba dzieci usamodzielnianych, którym została udzielona pomoc formie rzeczowej	0	0	0
Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	38	37	35

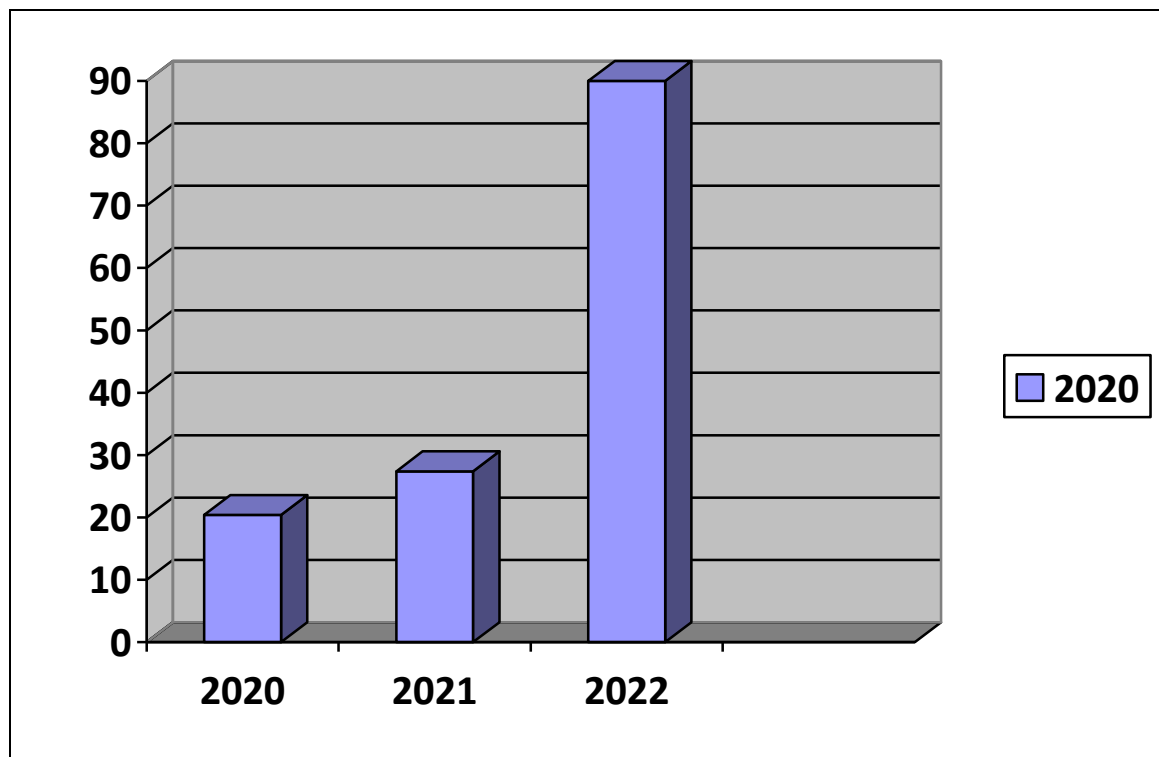
Wychowankowie instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej po 18 r.ż lub później, w momencie kontynuowania przez nich nauki, rozpoczynają proces usamodzielnienia. Proces ten jest oparty o indywidualny program usamodzielnienia, który tworzony jest wraz z opiekunem usamodzielnienia najpóźniej na miesiąc przed osiągnięciem przez dziecko pełnoletności. Program ten ściśle m.in. zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. W momencie realizacji ustaleń zawartych w programie, młody dorosły opuszczający pieczę zastępczą może otrzymać pomoc finansową na kontynuację nauki, pomoc na usamodzielnienie się i/bądź też pomoc finansową lub rzeczową na zagospodarowanie się. Pomoc ta jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą, regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

Wysokość udzielanej pomocy na usamodzielnienie również uzależnione jest od czasu przebywania w pieczy zastępczej.

W Gminie Jawor na w latach 2020-2022r. liczba osób usamodzielnionych kształtowała się od 4 do 6 osób.

Wykres 4- Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej w okresie 2020-2022 r.

3.4 Przemoc w rodzinie i uzależnienia

Przemoc w rodzinie zwana obecnie z nową nomenklaturą przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Jest to zjawisko coraz bardziej powszechne nie tylko w Gminie Jawor, także na terenie kraju. W związku z występowaniem zjawiska przemocy rodzinie powołany jest Gminny Zespół Interdyscyplinarny, czyli zespół osób delegowanych ze środowisk profesjonalnych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy w rodzinie. Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W 2020r. Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w

Rodzinie w Jaworze prowadził 68 Procedur Niebieskie Karty (68 wszczętych w 2020 a łącznie prowadzonych 110), w 2021r. było prowadzonych 115 Niebieskich Kart (74 nowe, 41 karty kontynuowane z poprzedniego roku). W 2022 jest to 89 procedur, z czego 47 to nowe karty, a 42 to są karty z poprzedniego roku.

W ramach trwających Procedur Niebieskie Karty, Gminny Zespół Interdyscyplinarny podjął szereg działań, mających na celu ustanie przemocy w rodzinie i zabezpieczenie dobra poszczególnych ich członków. Były to m.in. skierowanie do terapeuty uzależnień w rodzinach z problemem alkoholowym i/lub narkotykowym, skierowanie do terapeuty dla osób współuzależnionych, do psychologa, psychiatry, na mediację i do innych specjalistów. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy kierowano na Program Edukacyjny Dla Sprawców Przemocy, prowadzony przez pana specjalistów w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. W 2020 roku 17 osób zostało skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, a 10 osób ukończyło w 2021 r było to 5 osób, natomiast w 2022 roku 10 osób zostało skierowane do programu dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, a ukończyło ten program 8 osób.

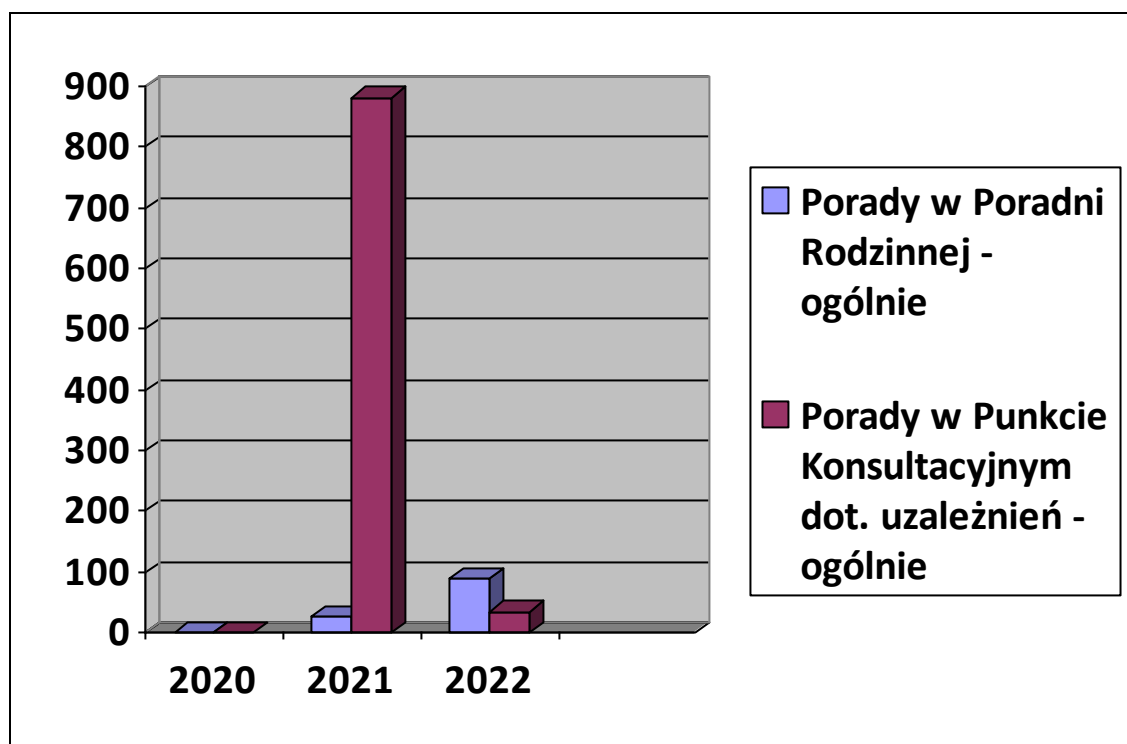
Analizując przyczyny przemocy w rodzinie, a także problemy społeczne ludności Gminy Jawor, trzeba podkreślić, iż przyczynami zjawisk jaką jest właśnie przemoc, zabezpieczanie i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, licznymi kryzysami w rodzinie jest często problem uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. W Poradni Rodzinnej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jaworze prowadzony jest Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, w których dyżury mają terapeuci uzależnień. W ramach pracy punktu terapeuci prowadzą konsultacje indywidualne, rodzinne, kierują do ośrodków leczenia uzależnień, a także motywują do podjęcia leczenia i oferują wsparcie po ukończeniu podstawowej terapii uzależnień. Ponadto Poradnia Rodzinna oferuje bezpłatne badania pod kątem zawartości substancji psychoaktywnych w organizmie.

W 2020 r. łącznie z Punktu Konsultacyjnego skorzystało łącznie 199 osób, z czego:- 61 osób z problemem nadużywania narkotyków, 83 osoby nadużywające alkohol, 10 osób z występującym innym uzależnieniem (hazard, komputer), 46 osób współuzależnionych lub osoby zainteresowane problemem .Razem odbyło się 92 dyżurów, w sumie udzielono 901 porad/ konsultacji. Ponadto działa grupa, zapobiegająca nawrotom. W poradni rodzinnej razem udzielono pomoc psychologiczną 113 osobom i pedagogiczną 23 i prawną 21 osobom.

Dla porównania łączna liczba osób, które skorzystały z porad/konsultacji w punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych działającym w Poradni Rodzinnej w 2021r. to 153 osoby , z czego 52 osoby z problemem nadużywania narkotyków, 62 osoby uzależnione od alkoholu, 7 osób z problem innych uzależnień typu hazard, komputer, 21 osób z rodziny osób korzystających ze wsparcia terapeutów, 18 osób zainteresowanych problemem tj. członkowie rodzin, kuratorzy, pedagodzy itp. Odbyło się 98 dyżurów, udzielono 882 porady terapeutów uzależnień. W poradni rodzinnej pomoc psychologiczną otrzymało 121 osób, pedagogiczną 32 osoby.

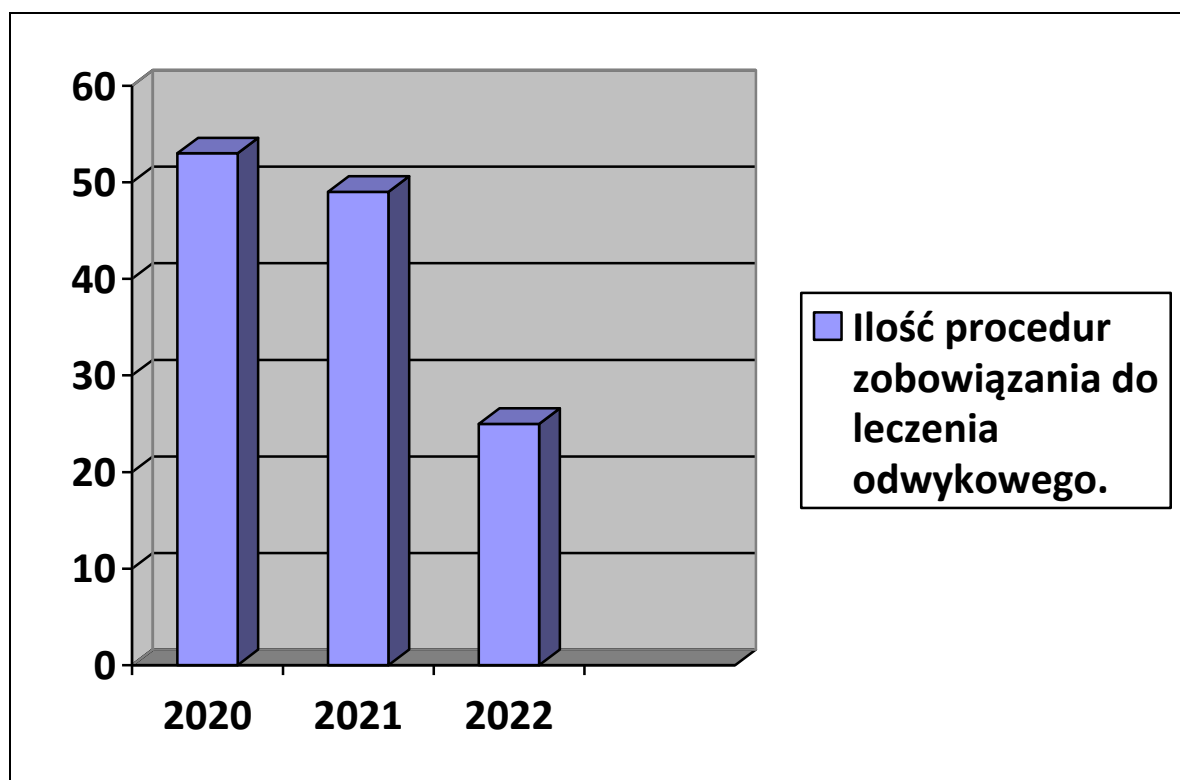
W 2022r. z punktu konsultacyjnego dla osób z uzależnieniami skorzystało 316 osób, czyli znaczący wzrost, w tym: 46 osób przyszło z problemem uzależnienia od narkotyków, 84 od alkoholu, 15 osób z innymi uzależnieniami, 14 osób z rodziny osób korzystających ze wsparcia terapeutów oraz 33 osoby zainteresowane problemem. W punkcie odbyło się 97 dyżurów i udzielono 832 porady terapeutów uzależnień, natomiast pomoc psychologiczną otrzymało 125 osób i 38 skorzystało z pomocy pedagoga.

Wykres 5- Ilość udzielonych porad w poradni rodzinnej w okresie 2020-2022 r.

Ponadto na terenie Jawora działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która „inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych”⁵.

Wykres 6 – Ilość procedur zobowiązujących do leczenia odwykowego 2020-2022 r.

W 2020r. w ramach pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) prowadzono 53 procedur zobowiązania do leczenia odwykowego. W 2021r. ich liczba wynosiła 49 natomiast w 2022 r było 25 procedur zobowiązujących do

5

<http://jawor.hb.pl/jawor/pl/tresci-1352.html>

leczenia odwykowego. Mimo mniejszej liczby osób zobowiązanych do leczenia w 2022 roku problem uzależnień nie maleje, co jest odzwierciedleniem statystyki osób korzystających ze wsparcia w poradni uzależnień.

IV. Zasoby

Na terenie Gminy Jawor istnieje wiele instytucji i organizacji, które realizują zadania z zakresu pomocy rodzinie oraz pełnią inne funkcje wspierające. Część z nich podlega bezpośrednio pod Gminę Jawor, pozostałe znajdują się na jej terenie i są jednostkami powiatowymi, z których lokalne społeczeństwo może korzystać.

Wśród nich należy wymienić:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze, w tym:

- Zespół Pracy Socjalnej
- Centrum Usług Socjalnych (Sala Dziennego Pobytu, Sala Senior+, Świetlica Środowiskowa z elementami socjoterapii, stołówka, usługi opiekuńcze)
- Poradnia Rodzinna (psycholog, pedagog, terapeuta uzależnień)
- Poradnia Raduga

2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy

3. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze, w tym:

- Punkt Konsultacyjno - Edukacyjny
- Punkt Poradnictwa Specjalistycznego
- Ośrodek Wsparcia „Pod Zielonym Dębem” w Jaworze – Środowiskowy Dom Samopomocy typu AB
- Placówka „Jaworowy Start” w Jaworze
- Dom Dziecka im. Henryka Jordana w Kaczorowie

5. Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Rodzinnego w Jaworze (prowadzona przez Stowarzyszenie DOM DZIECIOM w Kaczorowie)

6. Poradnie Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień oraz Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (Przychodnia Rejonowa, KORMED)

7. Powiatowe Ośrodek Rozwoju Edukacji.

8. Placówki oświatowe, w tym:

- żłobki, przedszkola (w tym Przedszkole Specjalne “Radosny Start” dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną oraz dla dzieci z autyzmem), szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

9. Jaworski Ośrodek Kultury (ECMEN, Akademia Młodego Aktora – dzieci i młodzież, Klub Mamy i Malucha, Kino Bambino, Pracownia Twórczego Rozwoju, Sztuka Ulicy, Sekcja Szachowa, Zajęcia Wokalne dla dzieci i młodzieży)
10. Komenda Powiatowa Policji w Jaworze.
11. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
12. Kościoły i związki wyznaniowe
13. Media lokalne
14. Organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz rodziny (np. Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym, Osobom Współzależnym oraz Ofiarom Przemocy Azyl, Jaworskie Stowarzyszenie Charytatywne „Damy Radę” i inne.

V. Adresaci programu wspierania rodziny

Adresatami programu będą rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Jawor, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej, rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, a także rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Jawor zagrożone wykluczeniem społecznym .

Działalność osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i wypełnianie jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej prowadzona będzie na czterech poziomach:

- adresowana do rodzin o niskiej świadomości roli rodziny oraz konieczności wspierania jej poprzez wdrażanie działań prorodzinnych w środowiskach lokalnych;
- adresowana do rodzin o niskich kompetencjach opiekuńczo-wychowawczych, do pełnienia ról w małżeństwie i w rodzinie oraz do budowania więzi rodzinnej;
- adresowana do rodzin prezentujących roszczeniową postawę, wykazując się przy tym niską aktywnością własną w celu zabezpieczenia swoich potrzeb (w tym niska aktywność na rynku pracy);
- adresowana do rodzin i kobiet w ciąży, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

VI. Cele główne i szczegółowe

I. Cel główny:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

II. Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny (w tym także dzieci).
2. Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.
3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji.
4. Interwencja kryzysowa.
5. Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin i promowanie wartości rodziny.

VII. Zadania i realizatorzy

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
I. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, w tym dzieci	Analiza i diagnoza sytuacji rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, UM Jawor, Bank Żywności- Zbór SILOAH
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, w szczególności dzieci	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej
	Zapewnienie usług opiekuńczych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia	Urząd Miasta, Zarząd Lokalami Komunalnymi

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
2. Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej	Praca socjalna w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Zapewnienie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
	Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, UM Jawor
	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i rodzin wymagających wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, UM Jawor, JOK Jawor
	Działania aktywizujące zawodowo i społecznie, realizowane przez pracowników socjalnych i asystentów rodzin na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
	Współpraca międzyinstytucjonalna w celu wzajemnej wymiany informacji i pomocy w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, dzielnicowi i inne instytucje, mające bezpośredni kontakt

3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych		z rodziną
	Pomoc rodziną dotkniętym uzależnieniami oraz przemocą	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Poradnia Rodzinna, poradnie terapii uzależnień, zakłady opieki zdrowotnej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Interwencja kryzysowa	Kierowanie rodzin do programów korekcyjno-educacyjnych i wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
	Prowadzenie monitoringu w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
5. Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin i promowania wartości rodziny	Działalność informacyjno-educacyjna poprzez współorganizowanie kampanii promocyjnej na rzecz umocnienia wartości rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Rodzinna, kościoły
	Promowanie rodzinnej integracji	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, JOK
	Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia

	dysfunkcji rodzin oraz indywidualne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne	Rodzinna, poradnie terapii uzależnień
	Organizowanie szkoleń, prelekcji, warsztatów, porad dla rodziców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze, Poradnia Rodzinna,
	Kursy, szkolenia, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (szkolenia wewnętrzne)

VII. Finansowanie i monitoring

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jawor będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków własnych gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł (środku unijne, wkład sponsorów).

Koordynatorem realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Jawor jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworze. Podmioty lokalnego systemu wsparcia rodziny będą przekazywać sprawozdania z realizacji własnych zadań. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji działań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie Burmistrzowi Miasta Jawora w terminie do 28 lutego każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, sporządzonego na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji oraz zestawienie potrzeb, związanych z realizacją programu na rok następny.

Informacje zebrane w ramach monitoringu dadzą odpowiedź na pytania, czy cele programu są dostosowane do zmieniających się potrzeb społeczeństwa w Gminie Jawor. Pozwolą też odpowiedzieć na pytanie, czy, a jeśli tak to w jakich obszarach program wymaga modyfikacji, przeformułowania lub zmian postawionych celów.